

PEDAGOGNING MAQOMI TO‘G‘RISIDAGI QONUNNING QISHLOQ XO‘JALIGI TA‘LIMI TIZIMIDAGI O‘RNI: AGRAR SOHA TALABASI NIGOHIDA

Atabayev Adhamjon Foziljonovich

Andijon qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar instituti Ipakchilikva tutchilik,
qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash fakulteti Veterinariy
meditsinasi (faoliyati turlari bo'yicha) kafedrası katta o‘qituvchisi

E-mail: atabayeva.67@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasining “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi Qonunining qishloq xo‘jaligi ta‘limi tizimiga ta’siri talabalar nuqtai nazaridan ilmiy-tahliliy jihatdan o‘rganilgan. Agrar sohada faoliyat yurituvchi professor-o‘qituvchilarning huquqiy, ijtimoiy va iqtisodiy maqomining yuksalishi bevosita ta‘lim sifatiga, talabalarning amaliy ko‘nikmalarni o‘zlashtirishiga hamda oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlovchi yetuk kadrlarni tayyorlashga xizmat qilishi asoslangan.

Kalit so‘zlar: Pedagog maqomi, qishloq xo‘jaligi ta‘limi, agrar soha, talaba istiqboli, huquqiy kafolat, innovatsion ta‘lim, amaliy mashg‘ulotlar, ta‘lim sifati.

Аннотация: В данной статье научно-аналитически изучено влияние Закона Республики Узбекистан "О статусе педагога" на систему сельскохозяйственного образования с точки зрения студентов. Обосновано, что повышение правового, социального и экономического статуса профессоров-преподавателей, работающих в аграрной сфере, напрямую служит качеству образования, овладению студентами практическими навыками и подготовке зрелых кадров, обеспечивающих продовольственную безопасность.

Ключевые слова: Статус педагога, сельскохозяйственное образование, аграрная сфера, перспективы студентов, правовые гарантии, инновационное образование, практические занятия, качество образования.

Abstract: This article examines the impact of the Law of the Republic of Uzbekistan "On the Status of the Pedagogue" on the agricultural education system from a scientific and analytical perspective. It is substantiated that the improvement of the legal, social, and economic status of faculty members working in the agricultural sector directly contributes to the quality of education, the acquisition of practical skills by students, and the training of mature personnel ensuring food security.

Keywords: Teacher status, agricultural education, agricultural sector, student prospects, legal guarantees, innovative education, practical classes, quality of education.

Kirish

Zamonaviy iqtisodiyotning tayanch ustunlaridan biri bo‘lgan qishloq xo‘jaligi sohasi davlatning oziq-ovqat xavfsizligi va eksport salohiyatini belgilab beruvchi strategik yo‘nalish hisoblanadi. O‘zbekistonda agrar sektorni raqamlashtirish, “aqlli qishloq xo‘jaligi” (smart agriculture) texnologiyalarini joriy etish hamda iqlim o‘zgarishlariga moslashgan dehqonchilik madaniyatini shakllantirish bevosita yuqori malakali kadrlarga bog‘liq. Bu jarayonda, hech shubhasiz, agrar yo‘nalishdagi oliy ta’lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan professor-o‘qituvchilarning o‘rni beqiyosdir [1, 22-25-betlar].

So‘nggi yillarda mamlakatimizda ta’lim sohasini isloh qilish, xususan, o‘qituvchilarning jamiyatdagi nufuzini oshirish maqsadida qator normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilindi. Ularning ichida eng muhimi va tarixiy ahamiyatga egasi “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi Qonundir. Ushbu qonun nafaqat umumta’lim maktablari, balki oliy ta’lim muassasalari, shu jumladan qishloq xo‘jaligi institutlari va universitetlari ustozlari uchun ham mustahkam huquqiy qalqon bo‘lib xizmat qilmoqda [2, 4-6-betlar].

Agrar ta’limning o‘ziga xos xususiyati shundaki, u nazariy bilimlarni bevosita dala sharoitida, laboratoriyalarda va tajriba-sinov uchastkalarida amaliyot bilan uyg‘unlashtirishni talab etadi. Ilgari qishloq xo‘jaligi o‘qituvchilari turli xil jamoat ishlari, qishloq xo‘jaligi yumushlari (paxta yig‘im-terimi, chopiq va h.k.) va o‘z

faoliyatiga xos bo‘lmagan boshqa byurokratik ishlarga jalb etilishi oqibatida ularning bevosita ilmiy-pedagogik faoliyatiga putur yetgan holatlar kuzatilgan [3, 12-14-betlar].

Metodologiya

Tadqiqot jarayonida empirik va nazariy tahlil metodlaridan foydalanildi. Xususan, “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi Qonun moddalari agrar ta’lim spetsifikasiga moslashtirilgan holda qiyosiy-huquqiy tahlil qilindi. Shuningdek, talabalarning o‘zgarishlarga munosabatini aniqlash maqsadida Toshkent davlat agrar universiteti va uning filiallarida tahsil olayotgan 150 nafar talaba o‘rtasida anonim sotsiologik so‘rovnoma hamda chuqurlashtirilgan intervyular o‘tkazildi. Olingan ma’lumotlar miqdoriy va sifat jihatidan (kross-seksional tahlil) qayta ishlandi.

Natijalar

Tadqiqot va so‘rovnomalar natijalari shuni ko‘rsatdiki, qonun qabul qilingandan so‘ng agrar ta’lim tizimida quyidagi ijobiy tendensiyalar kuzatilmoqda:

Moddiy va ma’naviy rag‘batlantirishning ta’lim sifatiga ta’siri: Qonun doirasida ustozlarning ijtimoiy himoyasi kuchaytirilishi natijasida, yosh va tajribali agronom-olimlar xususiy sektorga chiqib ketmasdan, universitetda qolib talabalarga dars berishni afzal ko‘rmoqdalar [4, 55-58-betlar]. Talabalar laboratoriya mashg‘ulotlarida o‘qituvchilarning motivatsiyasi sezilarli darajada oshganini qayd etishdi.

Muhokama

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, qonunning joriy etilishi shunchaki yuridik fakt emas, balki ta’lim muhitini tubdan o‘zgartiruvchi katalizatoridir. Qishloq xo‘jaligida zamonaviy kadr qiyofasi o‘qituvchining qiyofasiga bevosita qarab shakllanadi. Agar ustozning jamiyatdagi o‘rni past bo‘lsa, talabada agrar sohaga, o‘zining kelajakdagi kasbiga nisbatan ishonchsizlik paydo bo‘ladi. Tadqiqot doirasida adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatdiki, rivojlangan qishloq xo‘jaligiga ega mamlakatlarda (masalan, Niderlandiya, Isroil) agrar universitetlar professorlari jamiyatning eng yuqori qatlamlariga mansub etiladi [3, 40-42-betlar].

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi Qonun faqatgina ustozlar manfaati uchungina xizmat qiladigan hujjat emas, balki butun millat kelajagi,

xususan, qishloq xo‘jaligi ravnaqi uchun zamin yaratuvchi fundamental asosdir. Talabalar qonun ijrosini kundalik o‘quv jarayonida – o‘qituvchining darsga erkin, ruhan tetik va tayyorgarlik ko‘rib kelishida, amaliyot darslarining sifatli o‘tishida ko‘rmoqdalar. Agrar soha talabasi sifatida shuni alohida ta’kidlash lozimki, ustozning qadr-qimmati va ijtimoiy himoyasi ta’minlangan joydagina chinakam ilm-fan rivojlanadi. Qishloq xo‘jaligiga oid fanlarni o‘qitishda nazariya va amaliyot integratsiyasini kuchaytirish uchun pedagoglarning kafolatlangan maqomi suv va havodek zarurdir. Kelgusida mazkur qonun normalarini agrar ta’lim muassasalarining ichki nizomlari bilan yanada mustahkamlash, qishloq xo‘jaligi sohasidagi olim-pedagoglar uchun alohida ilmiy-tadqiqot grantlarini joriy etish hamda talabalar o‘rtasida ustozlar maqomini ulug‘lovchi turli amaliy loyihalarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Zero, agrar sohada unib chiqadigan har bir "hosil"ning ildizi bugungi pedagogning mehnati va unga ko‘rsatilayotgan ehtiromga borib taqaladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020–2030-yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5853-son Farmoni. // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 24.10.2019-y.
2. O‘zbekiston Respublikasining "Pedagogning maqomi to‘g‘risida"gi O‘RQ-901-sonli Qonuni. // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 01.02.2024-y.
3. Raxmonov, A., & Karimov, B. (2023). Oliy ta’lim muassasalarida pedagogik faoliyatning zamonaviy muammolari va ularning yechimlari (agrar ta’lim misolida). Ta’lim va innovatsion tadqiqotlar xalqaro ilmiy-metodik jurnali, [3, 12-14-betlar].
4. Xoliqov, T. (2022). Qishloq xo‘jaligi sohasida innovatsion ta’limni tashkil etishning pedagogik-psixologik xususiyatlari. Agro-ilm jurnali, [4, 55-58-betlar].